

ENCIKLOPEDIKA 2020 – DOSEZI I IZAZOVI

Kristian Lewis

Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje

INTERNACIONALIZMI I DOMAĆE RIJEČI U HRVATSKOME I RUSKOME TRADUKTOLOŠKOM NAZIVLJU

Zagreb, 16. listopada 2020.

▶ Sadržaj izlaganja

- ▶ projekt *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje* – JENA
 - ▶ obuhvaćeno 150 naziva
 - ▶ poredbena analiza hrvatskoga i ruskoga traduktološkog nazivlja: internacionalizmi i domaće riječi
 - ▶ Zašto taj istraživački smjer?
 - ▶ zaključak
-

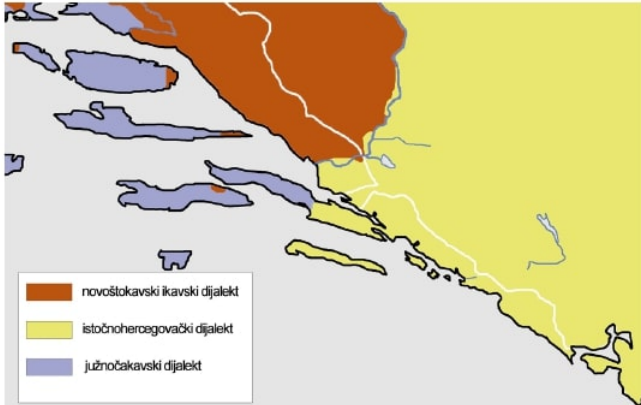
▶ projekt *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje* – JENA (<http://ihjj.hr/jena/>)

[O Jeni](#) [Suradnici](#) [Sastanci i radionice](#) [Diseminacija](#) [Radovi](#) [Korpus](#) [E-monografija](#) [Važne poveznice](#)

O Jeni

.....

■ novoštokavski ikavski dijalekt
■ istočnohercegovački dijalekt
■ južnočakavski dijalekt

O projektu:
Voditeljica projekta: dr. sc. Milica Mihaljević
Suradnici na projektu:
Urednice: Milica Mihaljević i Lana Hudeček
Tajnice projekta: Perina Vukša Nahod i Ivana Brač

Pronađi na stranici

Posljednje objave

Projekt Jena predstavljen na videokonferenciji 26. rujna 2020.

Prihvaćeno periodično izvješće Jene 20. rujna 2020.

Pridruživanje naziva drugih struka Jeni 1. travnja 2020.

Korpus Jene 27. ožujka 2020.

Jena predstavljena u Gradskoj knjižnici Samobor 11. ožujka 2020.

► projekt *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje* – JENA

e-Struna

Prijavljeni ste kao: klewis
Vaš profil | Odjava

- Početna
- Nazivi**
 - Unos
 - Pregled**
 - Vaš posao
 - Moje obradbe
 - Izvoz
- Upute

Popis naziva

traži... jezikoslovlje Kristian Lewis odaberite fazu...

%	naziv	projekt	polje	grana	potpodručjeadnje
100 %	ponovni prijevod	jezikoslovlje	filologija	opće jezikoslovlje (lingvistika)	traduktologija i dodimo jezikoslovlje
100 %	unutarjezično prevođenje	jezikoslovlje	filologija	opće jezikoslovlje (lingvistika)	traduktologija i dodimo jezikoslovlje
100 %	višestrano prevođenje	jezikoslovlje	filologija	opće jezikoslovlje (lingvistika)	traduktologija i dodimo jezikoslovlje
100 %	redaktura	jezikoslovlje	filologija	opće jezikoslovlje (lingvistika)	traduktologija i dodimo jezikoslovlje
100 %	prijevodna akcija	jezikoslovlje	filologija	opće jezikoslovlje (lingvistika)	traduktologija i dodimo jezikoslovlje
100 %	pomak	jezikoslovlje	filologija	opće jezikoslovlje (lingvistika)	traduktologija i dodimo jezikoslovlje
100 %	posredovanje	jezikoslovlje	filologija	opće jezikoslovlje (lingvistika)	traduktologija i dodimo jezikoslovlje

► projekt *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje* – JENA

adekvatnost

status naziva: naziv || **obrađivač:** Kristian Lewis || **faza obradbe:** zaključano || **autorski:** ne

definicija: svojstvo prijevoda da se poruka sadržana u polaznome tekstu na predmetnoj i značenjskoj razini primjereno zamijeni jezičnim znakovima i prenošenjem smisla u ciljnome tekstu uzimajući u obzir namjenu teksta

radna definicija: svojstvo prijevoda da se poruka sadržana u polaznome tekstu na predmetnoj i značenjskoj razini primjereno zamijeni jezičnim znakovima i prenošenjem smisla u ciljnome tekstu uzimajući u obzir namjenu teksta

projekt: jezikoslovlje

potpodručje: traduktologija i dodirno jezikoslovlje

istovrijednica - engleski: adequacy

istovrijednica - njemački: Adäquatheit; Angemessenheit

istovrijednica - francuski: adéquation

istovrijednica - ruski: адекватность

istovrijednica - švedski: adekvans

jezična odrednica: imenica

broj: jednina

rod: ženski

napomena: Adekvatnost podrazumijeva funkcionalnost ciljnoga teksta, tj. stvaranje konteksta radi boljega situacijskog ili kulturnog razumijevanja prijevoda. Kad se nastoji postići adekvatnost, prevoditelj se odmiče od strogoga prevođenja jezika i značenja izvornika te prijevod prilagođuje primatelju poruke na jeziku na koji prevodi.

- ▶ istraživanje provedeno na korpusu od 150 naziva
- ▶ odabrana su 24 reprezentativna primjera za oba jezika

hrvatski	ruski
adekvatnost	аДЕКВАТНОСТ
ekvivalentnost	ЭКВИВАЛЕНТНОСТ
eponim	ЭПОНИМ
izvornik	оригинал
konsekutivno prevođenje	последовательный перевод
korektura	корректурa
leksička kreacija	лексическое создание
leksička praznina	лакуна
naručitelj	клиент
podomaćivanje	доместикация
podsllov	субтитр
podsllovljivanje	субтитрирование

- ▶ istraživanje provedeno na korpusu od 150 naziva
- ▶ odabrana su 24 reprezentativna primjera za oba jezika

hrvatski	ruski
postranjivanje	форенизация
prevođenje na daljinu	дистанционный перевод
prijevodna akcija	переводческая акция
prijevodna masovna podrška	краудсорсинг переводов
prijevodna memorija	память переводов
prijevodni kapacitet	производительность переводчика
pseudoanglizam	псевдоанглицизм
sinkronizacija	дублирование; войсовер
sravnjivanje	выравнивание
šaptano prevođenje	перевод нашептыванием
teorija skoposa	теория скопоса
traduktologija	переводоведение

- ▶ Raspodjela naziva – tri mogućnosti:
 - ▶ **1.** oba jezika koriste se internacionalizmom
 - ▶ **2.** oba jezika koriste se domaćom riječi
 - ▶ **3.** jedan jezik koristi se domaćom riječi, a drugi internacionalizmom
 - ▶ (supostoje domaća riječ i internacionalizam)
-

► 1. oba jezika koriste se internacionalizmom

hrvatski	ruski
adekvatnost	адекватность
ekvivalentnost	ЭКВИВАЛЕНТНОСТЬ
eponim	ЭПОНИМ
korektura	корректурa
prijevodna akcija	переводческая акция
pseudoanglizam	ПСЕВДОАНГЛИЦИЗМ
sinkronizacija	дублирование; войсовер
teorija skoposa	теория скопоса

► **sinkronizacija** zamjena glumačkih glasova u stranim filmovima, serijama, dječjim i drugim emisijama glasovima domaćih glumaca

► ruski: **дублирование; войсовер**

► engleski: **dubbing; voiceover**

► **napomena:** U hrvatskome jeziku naziv *sinkronizacija* obuhvaća dva postupka zamjene govora na jednome jeziku govorom drugoga jezika. Primjerice, u animiranim filmovima prilagođenim hrvatskomu jeziku sinkronizacija podrazumijeva nastojanje da se pomicanja usta likova koji govore na jednome jeziku poklopi s hrvatskim usmenim prijevodom, a taj posao najčešće obavljaju glumci. U dokumentarnim se emisijama u podlozi čuje izvorni govor, a hrvatski usmeni prijevod čita spiker. Engleski jezik za prvi postupak upotrebljava naziv *dubbing*, a za drugi *voiceover*. Razlika postoji i u ruskome jeziku u kojemu se upotrebljavaju nazivi *дублирование* i *войсовер*.

► **2.** oba jezika koriste se domaćom riječi

hrvatski	ruski
sravnjivanje	выравнивание
šaptano prevođenje	перевод нашептыванием

▶ **sraavnjivanje** određivanje prijevodnih korespondencija između polaznoga i ciljnoga teksta pri strojnome prevođenju

▶ ruski: **выравнивание**

▶ engleski: **alignment**

▶ **šaptano prevođenje** prevođenje pri kojemu prevoditelj sjedi pokraj osobe kojoj je potreban prijevod i na uho joj gotovo istodobno šapće prevedeni izvorni govor bez uporabe ikakve tehničke opreme

▶ ruski: **перевод на шептыванием**

▶ engleski: **whispered interpreting; chuchotage**

► **3.** jedan jezik koristi se domaćom riječi, a drugi internacionalizmom

hrvatski DR	ruski I	hrvatski I	ruski DR
izvornik	оригинал	konsekutivno prevođenje	последовательный перевод
leksička praznina	лакуна	leksička kreacija	лексическое создание
naručitelj	клиент	prevođenje na daljinu	дистанционный перевод
podomaćivanje	доместикация	prijevodna memorija	память переводов
podslav	субтитр	prijevodni kapacitet	производительность переводчика
podslavljanje	субтитрование	traduktologija	переводоведение
postranjanje	форенизация		
prijevodna masovna podrška	краудсорсинг переводов		

- ▶ **3. a)** hrvatski jezik koristi se domaćom riječi, a ruski internacionalizmom
 - ▶ **podomaćivanje – доместикация**
 - ▶ prilagođavanje prijevoda jezičnim i društvenim značajkama ciljane kulture
 - ▶ **postranjivanje – форенизация**
 - ▶ očuvanje jezičnih i društvenih značajka polazne kulture u prijevodu
-

- ▶ **3. a)** hrvatski jezik koristi se domaćom riječi, a ruski internacionalizmom
- ▶ **podslav – субтитр**
- ▶ engleski: **subtitle; caption**
- ▶ zapis prevedenoga govora ili dijaloga u stranim filmovima, serijama i drugim emisijama koji se projicira pri dnu televizijskoga ekrana istodobno s izvornim govorom ili dijalogom
- ▶ dopušteni naziv: **titl**
- ▶ nepreporučeni naziv: **podnaslov**

- ▶ **3. b)** hrvatski jezik koristi se internacionalizmom, a ruski domaćom riječi
 - ▶ **prijevodna memorija – память переводов**
 - ▶ baza podataka koja sadržava dijelove polaznoga i ciljnoga teksta radi ponovne uporabe u novim prijevodima
-

▶ **3. b)** hrvatski jezik koristi se internacionalizmom, a ruski domaćom riječi

▶ **traduktologija – перево́ведение**

▶ znanost koja proučava različite aspekte prevođenja koristeći se interdisciplinarnim metodološkim pristupima

▶ dopušteni naziv: **translatologija; prijevodoslavlje**

Rezultati

- ▶ 1. internacionalizmi u oba jezika (8 naziva)
 - ▶ 2. domaća riječ u oba jezika (2 naziva)
 - ▶ 3. a) hrvatski domaća riječ, ruski internacionalizam (8 naziva)
 - ▶ 3. b) ruski domaća riječ, hrvatski internacionalizam (6 naziva)
-

Zaključak

- ▶ 1. Iako terminološka načela sugeriraju da bi pri prevodenju naziva prednost trebalo dati domaćoj riječi, **internacionalizmi su prilično zastupljeni u traduktološkome nazivlju obaju jezika.**
- ▶ 2. Stvaranje i/ili prihvaćanje domaće riječi ovisi o razdoblju u kojemu novi naziv ulazi u sustav te o **terminološkim i strukovnim nastojanjima da se pronađe valjana prijevodna istovrijednica.**
- ▶ 3. Hrvatski jezik i ruski jezik kao slavenski jezici **imaju izražajne i tvorbene mogućnosti** stvaranja i izgradnje vlastitoga nazivlja.
- ▶ 4. Projekt JENA nakon završetka uvelike će doprinijeti **usustavljanju suvremenoga hrvatskog jezikoslovnog nazivlja.**

HVALA NA POZORNOSTI!

